GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN 2022

Ondernemen voor brede welvaart, ook lokaal

Op 16 maart 2022 vinden de verkiezingen plaats voor de gemeenteraden. Een belangrijk moment. Meer dan ooit zijn de plannen die u nu maakt voor uw verkiezingsprogramma's van groot belang voor het lokale bedrijfsleven. Als vertegenwoordigers daarvan reiken wij u graag de helpende hand met enkele concrete voorstellen. In deze notitie geven wij op drie thema's onze aanbevelingen mee: herstel van de crisis, investeren in brede welvaart en ondernemerschap. Voor uw gemak hebben wij dit verkort verwerkt in ons eveneens bijgevoegde 10-puntenplan.

VNO-NCW en MKB-Nederland presenteerden begin van dit jaar hun nieuwe koers voor 2030: ondernemen voor brede welvaart. Een nieuwe koers die bestaat uit een nieuw inhoudelijk kompas en een nieuwe opvatting over de rol van bedrijven in de samenleving. In ons handelen en in onze standpunten richten wij ons niet meer alleen op economische groei maar ook op het bereiken van een inclusieve samenleving met gelijke kansen voor iedereen en een duurzaam Nederland. De nieuwe opvatting over onze rol houdt in dat ondernemers en bedrijven medeverantwoordelijkheid willen nemen voor maatschappelijke vraagstukken. Die zijn complex en mogen we niet alleen op het bord van de overheid neerleggen.

Om onze Agenda 2030 te kunnen realiseren, moeten we echter ook inzetten op herstel. Ondernemers kampen nog dagelijks met de economische gevolgen van de grootste crisis na de Tweede Wereldoorlog. In onze Ondernemersagenda voor herstel en groei doen we voorstellen voor een coronaherstelpakket zodat ondernemers (weer) kunnen doen waar ze goed in zijn: ondernemen.

Herstel van de coronacrisis

De door de coronamaatregelen zwaarst getroffen sectoren én hun toeleveranciers zijn juist die bedrijven die bepalend zijn voor aantrekkingskracht en leefbaarheid van een dorp of stad: de horeca, evenementen, cultuur, sport en retail. Ondernemers kijken aan tegen een grote schuldenlast, verdampte vermogens en een groot gebrek aan liquiditeit want banken geven niet of nauwelijks krediet. Met als gevolg te weinig solvabiliteit om te kunnen investeren in voorraden, maar ook in digitalisering en verduurzaming. Het zal nog zeker tot 2024 duren voor zij weer 'boven jan zijn'. Om lokale ondernemers (mkb, zzp) en werkgevers de komende jaren helpen doorkomen, is het noodzakelijk dat:

1. De termijn van uitstel van terugbetaling lokale belastingen en heffingen aansluit bij het Rijk en zeker niet korter is dan vijf jaar.
2. Er deze hele periode geen rente berekend wordt over de uitstaande belastingschuld.
3. In het coalitieakkoord voor de periode 2022-2026 de lasten voor het lokale bedrijfsleven niet verzwaard worden. Hiervan profiteren ook andere ondernemers die innoverend en investerend uit de crisis moeten komen.
4. Gemeenten de ondernemers die het niet (dreigen te) overleven ondersteunen met een goede schuldhulpverlening en bijzondere bijstand. Richt een duidelijke wegwijzer in bij het ondernemersloket naar de juiste hulpverlening.
5. Houd de ondernemersloketten – die in de coronacrisis veel mkb-ers en zzp-ers hebben bijgestaan - ook de komende jaren zo mogelijk op volle sterkte bezet.
6. Schrap een deel van de ondernemersbijdrage in het ondernemersfonds, met name voor ondernemers in binnensteden die het hardst zijn geraakt.

VNO-NCW en MKB-Nederland erkennen tegelijkertijd dat ook veel lokale overheden structurele tekorten op de begroting hebben. Daarom pleiten wij bij het Rijk ervoor dat er meer geld naar gemeenten gaat. De rode draad is: blijf investeren. Bezuinigingen bemoeilijken herstel van de lokale economie en brede welvaart in de gemeente. Bedrijven scheppen banen en leiden nieuwe medewerkers op, ze zorgen voor welvaart, voor een levendige gemeente en ze sponsoren lokale activiteiten. Ondernemers hebben op hun beurt een lokaal bestuur nodig met een sterke economische agenda.

Lokale investeringsagenda: samen bijdragen aan brede welvaart

Ondernemers zijn veelal lokaal geworteld en zeer betrokken. Ze verlevendigen binnensteden en scheppen banen en stages op werklocaties zoals bedrijventerreinen. Ondernemers werken ook aan de maatschappelijke opgaven door verduurzaming van hun processen, hun bedrijfspand, wagenpark enz. De klimaat en- energietransitie biedt ook het midden- en kleinbedrijf grote kansen. Om de gezamenlijke inspanningen te laten slagen moet uitvoering van het Klimaatakkoord haalbaar en betaalbaar zijn. Zonder gemeentelijke 'kop erop'.

Regionale samenwerking

Versterking van het regionale ecosysteem is gebaat bij gemeentelijk samenwerking in coöperatie met het georganiseerd bedrijfsleven. Ondernemen stopt veelal niet bij de gemeentegrens of op een bepaald thema. Dit geldt evenzo voor gemeenten. Er moeten steeds moeilijkere afwegingen gemaakt worden tussen ruimte om te werken, wonen, recreëren en de energietransitie, over geografische grenzen heen. Dat vraagt om eenduidige regels, afstemming van beleid op gebieden van bedrijventerreinen, woningbouw, winkelaanbod, ondernemersondersteuning. Maar ook het maken van keuzes over een economisch profiel. Onze vragen:

1. Ga structureel het overleg aan (lokaal of in een grotere regio) met economische clusters en het -georganiseerd- bedrijfsleven. Dit ontbreekt vaak nog.
2. Neem eens een kijkje in de keuken van de buren (in de regio of verder weg) voor goede voorbeelden van ondernemersdienstverlening.

Arbeidsmarkt / Human Capital

De waarde van werk mag niet onderschat worden. Het brengt een persoon eigenwaarde, zelfstandigheid, zingeving en maakt je actief onderdeel van de samenleving. In een inclusieve samenleving krijgt iedereen daarom een kans om te werken, op het eigen niveau, in een functie die passend is. Tegelijkertijd zijn er veel openstaande vacatures. Hoe maken we de goede match is de uitdaging waar werkgevers en gemeenten nu samen voor staan. Onze uitgangspunten:

1. Werken naar vermogen staat voorop.
2. Werkzoekenden moeten goed vindbaar zijn voor werkgevers of bemiddelende partijen. Hiermee benut je maximaal de inzet en dienstverlening van alle publieke en private arbeidsmarktpartijen. Daarbij is het wenselijk om ook de expertise van de sociale ontwikkelbedrijven te benutten.
3. Maak beschikbare regelingen en instrumenten transparant, eenduidig en overzichtelijk. Juist deze inzet is hard nodig om tot een duurzame match te komen en de kandidaat maximaal te ondersteunen in wat nodig is om te kunnen werken. Door deze instrumenten zo dicht mogelijk bij de kandidaat en werkgever in te zetten neemt de kans op duurzame plaatsing substantieel toe.

4. Maak in de dienstverlening naar werkgevers en werkzoekenden optimaal gebruik van de expertise van (private) arbeidsmarktpartijen. Juist dat geeft grotere kansen op een kwalitatieve match, begeleiding om optimaal tot recht te komen in het werk en de omgeving en maatwerk voor de kandidaat.
5. Buitenlandse werknemers zijn een onmisbare aanvulling op de (potentiële) tekorten van de Nederlandse arbeidsmarkt. Verbetering van woon- en leefomstandigheden van arbeidsmigranten vraagt een gezamenlijke aanpak van overheden, huisvesters, woningcorporaties en bedrijfsleven. Wees daarom voortvarend met het verlenen van vergunningen voor huisvesting, maar waarborg met kwaliteitscontroles het draagvlak onder burgers. Help ook deze groep werknemers te integreren in de samenleving met inburgeringscursussen.

Gezondheid

Gezondheid is naast werk belangrijk voor brede welvaart van burgers. Het bedrijfsleven in de regio kan daar een grote bijdrage aan leveren. En als er nu één les van de coronaperiode is, dan is het de noodzaak burgers te ondersteunen bij een vitale en gezonde leefstijl. Als uitvloeisel van het Nationaal Preventieakkoord uit 2018 - over tegengaan van roken, overgewicht en problematisch alcoholgebruik - zijn er 260 lokale en regionale akkoorden gekomen en is hier geld voor beschikbaar. De verwachting is dat een nieuw kabinet meer middelen beschikbaar zal stellen voor lokaal en regionaal beleid voor gezondheid en sport.

1. Belangrijk is dat het ondernemers goed aangehaakt zijn of worden en hun expertise kunnen inzetten. Samen kunnen we zorgen dat alle burgers in een gezondere sociale en fysieke leefomgeving wonen en leven.

Vitale binnen én buitensteden

Een vitale binnenstad vraagt om een integrale aanpak waarin alle relevante partners (o.a. overheid, horeca, cultuur, retail, vastgoed en bewoners) samenwerken aan beleid én een uitvoeringsagenda. Onze punten:

1. Stel een binnenstadagenda op, in overleg met alle stakeholders. Onderdelen zijn voorzieningen in de binnenstad, digitalisering, maatwerk, behoud van ondernemersruimte van de (huidige) horeca ondernemers en draagvlak rond gebieden met te ervaren overlast zoals horecaconcentratiegebieden.
2. Voorkom versplintering van winkelgebieden en potentiële leegstand met regionale afstemming en stem nieuw beleid af met buurgemeenten, bijvoorbeeld in een detailhandelsadviescommissie. Een koopstromenonderzoek naar detailhandel én horeca geeft inzicht in de behoeften van de bezoeker.
3. Een overaanbod van horeca is geen oplossing voor leegstand, een combinatie met wonen boven winkels kan dat wél zijn. Bijkomend voordeel: een levendigere en veiligere binnenstad. Naast focus op de economische waarde moet er ook oog zijn voor de publieke waarde van winkelgebieden.
4. Vergeet ook niet te investeren in vitaliteit van de 'buitenstad', de woonboulevards en decentrale detailhandel. Ook hier geldt: afstemming, ordening, ombouw én opwaardering van kansrijke locaties.
5. Participatie in een bedrijveninvesteringszone (BIZ) werkt. Daar waar nog geen BIZ is kan de gemeente de oprichting stimuleren met een winkelstraatmanager.

6. Wees flexibel bij de transformatie van binnen -of buitenstad. Ruimtelijke Ordening en Economische Zaken trekken hier samen op.

Klimaat en energie

De klimaat en energietransities zijn wellicht de grootste opgaven de komende jaren. De CO2-uitstoot moet uiteindelijk naar nul, de fossiele brandstoffen vervangen door schone energie, en maken circulair gebruik van niet onuitputtelijke grondstoffen: dit raakt ook gemeenten. Niets doen is geen optie. Samen aanpakken maakt meer mogelijk. Het bedrijfsleven geeft enkele aandachtspunten mee:

1. Elke gemeente heeft in 2022 een Transitievisie Warmte (TVW) vastgesteld en voor de wijken of buurten die voor 2030 de energieswitch moeten maken zijn ook al de mogelijke warmte-alternatieven bekend. Let daarbij wel op dat keuzes betaalbaar en haalbaar zijn voor ondernemers. Afhankelijk van de gekozen warmtebron en overgangsperiode kunnen de kosten van de TVW per bedrijf oplopen tot tienduizenden euro's, voor sommige zelfs meer. Dit is voor een groot deel van het mkb moeilijk of zelfs niet financierbaar. Financiële steun voor de onrendabele top helpt het mkb in de wijk.
2. Bedrijventerreinen kunnen de hotspots worden voor circulaire economie. Denk aan initiatieven voor lager energie- en grondstoffengebruik, minder afval en waterstofprojecten en het fysiek vergroenen en klimaatbestendig maken van bedrijventerreinen. Slimme gemeenten en provincies stemmen plannen op elkaar af. Ze zorgen voor voldoende fysieke- en milieuruimte voor verschillende circulaire bedrijfsactiviteiten, van zwaardere recycling en logistieke hubs tot service-economie en stadslogistiek. Dit biedt bedrijventerreinen ook toekomstperspectief.
3. Vergroening en een betere waterberging zijn essentieel voor het klimaatbestendig maken van steden. Groen gaat hittestress tegen, draagt bij aan een goede waterhuishouding en aan de biodiversiteit in de bebouwde omgeving. Denk hieraan bij de verstedelijking van uw gemeente.
4. De contouren van zero emissie zones vanaf 2025 in de 30 à 40 grootste steden worden steeds duidelijker. De overstap naar een zero emissie voertuig is echter voor veel kleine ondernemers met een bestelauto financieel nog niet haalbaar, denk aan installateurs, aannemers, schilders, groenteboeren en hoveniers. Naast steun van het Rijk kan ook de gemeenten helpen met flankerend beleid. Daarin zit een plan van aanpak om de publieke laadinfrastructuur op orde te hebben voor 2025, een ontheffingsmogelijkheid voor ondernemers die de overstap financieel niet kunnen maken en een aanvullende sloopregeling voor lokale ondernemers met een zogenoemde 'euro 4'-bestelbus.
5. Energie infrastructuur. Om verduurzaming bij particulieren én ondernemers mogelijk te maken is voldoende capaciteit op het stroomnet essentieel. Dit maakt meer duurzame ontwikkeling, aanpassing van bedrijfsprocessen en groei van bestaande bedrijven mogelijk. Het maakt de gemeente een aantrekkelijke vestigingsplaats voor nieuwe bedrijven.

Ruimte voor ondernemerschap

Een (MKB) ondernemersvriendelijke gemeente heeft oog voor de zogenaamde vestigingsklimaat factoren. Is er letterlijk wel ruimte om te groeien? Zijn er woningen voor werknemers? Hoe is de bereikbaarheid voor klanten, personeel en goederen? En zijn de regels en financiële lasten niet te benauwend? Wij vragen:

Ruimte

1. De vraag waar we kunnen werken, wonen, recreëren en plaats maken voor de energietransities moeten we samen aanpakken. Betrek het georganiseerd bedrijfsleven al vroeg bij het opstellen van de omgevingsplannen die vereist worden in de nieuwe Omgevingswet. Dit leidt tot betere oplossingen, ruimte om te ondernemen en meer diversiteit aan banen en opleidingsplaatsen.
2. Er is een groot tekort aan woningen. Een deel van de oplossing ligt in goedkoper bouwen met snellere en voorspelbare procedures en voor eigen bouw minder strikte regels. Bouw ook in het buitengebied; in binnensteden is te weinig ruimte. Onderzoek waar het meeste vraag naar is en zet daarop in, zoals woningen voor ouderen of starters. Geef ruimte aan woningcorporaties en maak het ook voor ontwikkelaars aantrekkelijk om woningen te bouwen.
3. Bedrijventerreinen zijn als werklocatie minstens zo belangrijk als een kantorenlocatie of de bruisende binnenstad. (1/3 van werkgelegenheid in Nederland komt op een bedrijventerrein.) Een Economische Effectrapportage (EER) geeft gemeenten inzicht in de bijdragen aan de werkgelegenheid en de lokale ketenpartners. De grote verdienkracht van bedrijventerreinen vraagt om meer aandacht voor dit type werklocatie. Naast een goede landschappelijke inpassing gaat het om een duurzame inrichting, passende groenvoorzieningen en een efficiënte ontsluiting. (Georganiseerde) ondernemers, lokaal en regionaal, denken graag mee, ook als het gaat om herstructurering en transformatie van bestaande locaties.
4. Een ondernemende en leefbare gemeente kan niet zonder handel en logistiek. Denk aan alle voorzieningen in gemeenten die afhankelijk zijn van een efficiënt werkend logistiek systeem, zoals ziekenhuizen, fabrieken, culturele instellingen en winkels. Daarbij is het als gevolg van de toenemende groei van grote en middelgrote steden steeds belangrijker naar een balans tussen wonen en ondernemen in de (binnen)stad. Zorg bij herinrichting van stedelijke gebieden als ook bij nieuwbouwprojecten dat er aandacht en ruimte blijft voor de benodigde logistieke stromen. Dat kan o.a. door ruimte te reserveren voor hubs, logistieke ontkoppelpunten, afhaalpunten enz.
5. Plotselinge uitval van bruggen, sluizen en wegen zorgt voor verkeershinder en meer verkeersbewegingen. Er is helaas veel achterstallig onderhoud. Maak daarom een plan van aanpak voor grondig onderhoud of renovatie en zorg voor structurele financiering voor onderhoud.

Lokale lasten

Een gematigde lokale lastendruk is van groot belang voor de aantrekkingskracht van een gemeente. Het is daarbij aan te bevelen dat in de regio hierover afstemming plaatsvindt, om onevenwichtigheid tussen gemeenten te voorkomen. VNO-NCW en MKB-Nederland bevelen aan:

1. Een aantal heffingen wekken veel irritatie op, kosten de gemeente verhoudingsgewijs veel in de uitvoering en leveren weinig op. Schaf deze af (precario) of beperk ze tot een minimum (riool -en afvalstoffen). Reclamebelasting is alleen inzetbaar voor een BIZ of parkmanagement.
2. Toeristenbelasting maakt een gemeente onaantrekkelijk voor bezoekers en kost ondernemers klandizie. Schaf ook deze af of verlaag het tarief. De sector denkt graag mee over de besteding van de opbrengsten.
3. Wentel dalende OZB-inkomsten als gevolg van leegstand niet af op eigenaren/gebruikers van niet-woningen. Dit is een te zware, extra en eenzijdige belasting voor ondernemers.
4. Ondernemers investeren graag zij aan zij met de gemeente in een aantrekkelijk winkelgebied of bedrijventerrein. Een ondernemersfonds, mits met voldoende draagvlak en betrokkenheid van ondernemers, kan hierbij helpen.

Regulering en ondernemersdienstverlening

Regeldruk is en blijft met stip de belangrijkste ergernis van ondernemers. Regels worden nog te vaak bedacht zonder rekening te houden met uitwerking op de ondernemerspraktijk. Een vlotte dienstverlening die oog heeft voor de werkwijze van het mkb, wordt gewaardeerd met een hoge ranking in de verkiezing MKB-vriendelijkste gemeente. Onze adviezen:

1. Voor elke nieuwe regel een oude eruit.
2. Voer een lokale MKB-toets in. Dit maakt van elk voorgenomen beleid inzichtelijk wat de gevolgen zijn voor het mkb.
3. Houd het ruimere terrassenbeleid van de coronaperiode in stand. Het geeft ondernemers extra omzet en de kans hun lege spaarpotten weer iets te vullen. Verleng automatisch de vergunning, zonder heffing van leges.
4. Het naar voren halen van opdrachten voor het mkb of zzp en rekeningen binnen 14 dagen te betalen vergroot de bestaanszekerheid en liquiditeit van ondernemingen.
5. Maatwerk door experts voor schuldhulpverlening, moet onderdeel zijn van de dienstverlening bij bedrijfsbeëindiging of doorstart net als maatwerk voor innovaties.
6. Richt ondernemersloketten laagdrempelig, informeel in en zorg voor integraal accountmanagement. Een kioskfunctie waarbij verschillende diensten aan de voorkant samenwerken versnelt de dienstverlening.

Toerisme en Gastvrijheid

Toerisme en gastvrijheid zijn een significant onderdeel van de lokale economie, ook voor andere sectoren dan gastvrijheid. Zakelijk en recreatief aanbod is van belang voor de kwaliteit van de leefomgeving van bewoners en bedrijven: werkgelegenheid, winkels en openbare voorzieningen. De gemeente faciliteert met:

1. Een horeca -en toerisme vriendelijke omgevingsvisie en flexibele invulling van omgevingsplannen. Dit biedt ondernemers de mogelijkheid om na corona hun bedrijfsvoering te kunnen veranderen.
2. Regionale afstemming over recreatieve verblijfsvoorzieningen, toeristische informatie en marketingactiviteiten. Faciliteiten voor passanten (o.a. campers) horen daar ook bij.

Veiligheid, cybercrime en ondermijning

De (maatschappelijke) schade door overvallen, cybercrime, diefstal en andere criminaliteit is groot Gemeenten kunnen publiek-privaat, dus ondernemers samen met gemeente, provincie en handhavers (politie, brandweer, RIEC, enz.), er veel aan doen om de veiligheid te verbeteren en ondermijning aan te pakken.

1. Stel een Platform Veilig Ondernemen (PVO) in op regionaal niveau en zorg voor structurele financiering ervan.
2. Leer van de lessen van het Keurmerk Veilig Ondernemen

Innovatie

Provincie en rijk hebben goede programma's ter versterking van het mkb, onder andere de MKB-deal digitalisering. Benutten van digitale kansen is belangrijk voor groei van het mkb. Dit vraagt naast de vanzelfsprekende digitale ontsluiting om verbetering van de digitale vaardigheden van ondernemers.

1. Met cofinanciering of menskracht steunen ook gemeenten de MKB-deals. Bedrijven worden zo beter in staat gesteld om te innoveren, te digitaliseren en internationaal te ondernemen en om hun personele uitdagingen beter aan te kunnen.

Aanbesteden en inbesteden

Gemeenten kunnen er veel aan doen om het lokale mkb meer kansen te bieden op aanbesteden, zonder het doelmatig besteden van overheidsmiddelen uit het oog te verliezen. Dat begint met het aangaan van de dialoog, elkaar beter leren begrijpen. Het vervolgprogramma Beter Aanbesteden helpt gemeenten en ondernemers en draagt bij aan een vereenvoudigde toegang voor het mkb en zzp-ers bij aanbestedingen. VNO-NCW en MKB-Nederland vragen daarbij:

1. Besteed aandacht aan de tenderkosten.
2. Vraag alleen informatie die echt nodig is.
3. Voorkom te lange en verkeerde procedures (goedkoop is duurkoop!) met een eigen of gemeenschappelijk in de regio professionele inkoopafdeling.
4. Leg niet te pas en te onpas de eis van social return bij aanbestedingen op tafel. Dit werkt niet: de vorm moet passen bij de opdracht. Werkgevers zullen dan zeker bereid zijn om mensen met een beperking een kans te geven.
5. Vraag alleen voorfinanciering als het echt niet anders kan. Het mkb heeft hier vaak niet de middelen voor. Hierdoor wordt deze eis een onnodige drempel om succesvol in te kunnen schrijven.
1. Wees terughoudend met clusteren van opdrachten: is dit effectief? Het lokale bedrijfsleven denkt graag mee Realiseer ook: onnodig clusteren is bij wet verboden.

Wet Maatschappelijke Ondersteuning en Jeugdzorg

1. Wees kritisch op de mogelijkheden tot inbesteden in de WMO, gelet op de vele petten die gemeenten nu hebben.
2. Wees kritisch op het abonnementstarief, vanwege de sterk aanzuigende werking die daarvan uitgaat.
3. Het Kabinet heeft voor 2022 1.3 miljard euro extra vrij gemaakt voor gemeenten. Belangrijk is dat dat geld ook daadwerkelijk ingezet wordt voor jeugdzorg.

Juli 2021